

Fejlesztő neve:
Magasi András
MA szak: történelemtanár
Kurzus: a történelemtanítás eszközei
Modul címe:
AUDIOVIZUÁLIS ESZKÖZÖK HASZNÁLATA A TÖRTÉNELEM ÓRÁN

Idő: 4X45 perc

1. Az óra tartalma – A tanulási téma bemutatása:

Az órák célja az audiovizuális eszközök használata néhány lehetséges módjának bemutatása, azok kipróbálása gyakorlatok elvégzése során. Az audiovizuális eszközök használatát a hallgatók tudatos tananyag és óraszervezésének részévé szeretnénk tenni.

A modul célja, hogy a hallgatók:

- tekintsék át a ma leggyakrabban használt audiovizuális eszközöket,
- tisztázzák az audiovizuális eszközök használatának tanórai funkcióit, azok lehetséges helyét az óra menetében,
- tudatosan gondolják végig az audiovizuális eszközök segítségével fejleszthető területeket, az azokkal kapcsolatos központi szabályozást (NAT, kerettantervi és érettségi követelmények),
- ismerjék fel az egyes az audiovizuális eszközök órai használatának lehetséges technikai és módszertani problémáit,
- ismerkedjenek meg néhány lehetséges feladattípussal,
- e feladatokat kipróbálják ki, önállóan is készítsenek feladatokat, szerezzenek némi jártasságot az audiovizuális eszközök felhasználó órai feladatok elkészítésében,
- a feladatok megoldására, illetve a feladatok készítésére tanári szerepben reflektáljanak
- kapjanak néhány ötletet majdani tanári munkájukhoz.

Az aktív (digitális) táblák használata egyre inkább terjed, de az a foglalkozás a szinte minden iskolában elérhető eszközök használatára szeretné felkészíteni a tanárjelölteket.

2. Fejlesztendő tanári kompetenciák:

a. általános kompetenciák

A tanári kulcskompetenciák szerint a tanár szakmai felkészültsége birtokában hivatásának gyakorlása során alkalmas: (15/2006. (IV. 3.) OM rendelet az alap- és mesterképzési szakok képzési és kimeneti követelményeiről)

1. a tanulói személyiség fejlesztésére

2. tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítésére, fejlesztésére

3. a pedagógiai folyamat tervezésére

4. a szaktudományi tudás felhasználásával a tanulók műveltségének, készségeinek és

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

K A P O S V Á R I
E G Y E T E M

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

képességeinek fejlesztésére

5. az egész életen át tartó tanulást megalapozó kompetenciák hatékony fejlesztésére
6. a tanulási folyamat szervezésére és irányítására
7. a pedagógiai értékelés változatos eszközeinek alkalmazására
8. szakmai együttműködésre és kommunikációra
9. szakmai fejlődésben elkötelezettségre, önművelésre

b, szaktanári kompetenciák:

Történelemtanári kompetenciák (PTE történelemtanári MA tanterve alapján)

A történelem tanár képes:

1. a történettudomány korszerű kutatási eredményeinek, elméleteinek gyakorlatba való átültetésére, a tanítás-tanulás folyamataiban való felhasználására
2. a korszerű elméletekhez kapcsolódó értelmezési – elemzési – létrehozási – közzétételi stratégiáknak, módszereknek és eljárásoknak a tanulási folyamatokban való működtetésére, az aktív tanulói felhasználás megtanítására
3. a tanulók történelem iránti érdeklődésének felkeltésére, elmélyítésére
4. hozzásegíteni a tanulókat saját történelmi narratíváik megalapozásához
5. a történelmi források kritikus elemzésének képességét kialakítani, fejleszteni, a tanulási folyamatba beilleszteni
6. a tanulók térbeli és időbeli tájékozódási képességét kialakítani és fejleszteni
7. a tanulók történelmi fogalomhasználatának kialakítására és a szakszókincs alkalmaztatására / használtatására
8. történelmi személyek, események, folyamatok, jelenségek értékelési szempontjainak megfogalmazására és más értékelési szempontok elfogadásának elősegítésére
9. az ember és társadalom— és más műveltségterületek tartalmainak tanulói tevékenységben való összekapcsolására
10. a tanulók kulturális, szociális és személyes kompetenciáinak fejlesztésére, beállítódásuk befolyásolására
11. a tanulók szövegértési – szövegalkotási - érvelési kompetenciáinak differenciált fejlesztésére különböző tanulási és kommunikációs helyzetekben
12. a történelemtanítás taneszközeinek, ismerethordozóinak használatára és azok tartalmának kritikai elemzésére

3. Előfeltételek / előfeltétel tudás:

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

a hallgatók történelmi ismeretei,
a kognitív, személyes és szociális kompetenciák ismerete,
kulcskompetenciák és szaktárgyi kompetenciák ismerete,
a kompetencia alapú történelemtanítás jellemzői,
a kooperatív munkaformák,
a kritikai gondolkodás és annak RJR modellje,
az eszközök használatának minimális ismerete.

4. Eszközigény:

csomagolópapírok, filctollak; az országos szintű szabályozások témával kapcsolatos részeinek fénymásolatai; a kipróbálandó kész feladatok fénymásolatai, esetleg számítógépes hozzáférés; a feladatok megoldásának megbeszéléséhez írásvetítő, számítógép, a csoportok számának megfelelő laptop, projektor, videó, DVD lejátszó, a Bloom-taxonómia fénymásolatai; 9-12. évfolyam számára készült tankönyvek a feladatkészítéshez; a tanári kompetenciák listái (általános, szaktárgyi), a történelem részletes érettségi vizsgakövetelményei öt részre bontva

5. Szakmódszertani óravázlat:

R

1. Tapasztalatok, ismeretek összegyűjtése a témával kapcsolatban

🍌 Próbálják meg felidézni, hogy eddigi középiskolai és felsőfokú történelem tanulmányaik folyamán az órákon hogyan, milyen módokon és milyen célokra használták az audiovizuális eszközöket!

2. A fejleszthető kompetenciák összegyűjtése

🍌 Gyűjtsék össze a részletes érettségi vizsgakövetelmények kompetenciákra vonatkozó részében a megfelelő szövegrészek aláhúzásával a véleményük szerint az audiovizuális eszközök segítségével leginkább fejleszthető tanulói kompetenciákat!

🍌 A csoportok mutassák be egymásnak gyűjtőmunkájuk eredményét!

Történelem részletes érettségi vizsgakövetelmények

1. csoport

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
1. Források használata és értékelése		

<p>1.1 Történelmi forrásokból (tárgyi, írásos stb.) információk gyűjtése, következtetések megfogalmazása</p>	<p>Tudjon válaszolni a forrás tartalmára vonatkozó egyszerű kérdésekre. Tudja értelmezni a magyar és az egyetemes történelem fontosabb szöveges forrásait, és megadott szempontok szerint tudjon a forrás alapján egyszerű következtetéseket megfogalmazni. Legyen képes dokumentumokból, megadott szempontok alapján korabeli társadalmi és politikai viszonyokra vonatkozó állításokat megfogalmazni. Megadott szempontok alapján tudjon információkat gyűjteni a forrásból, és tudja az információkat saját korábbi ismereteivel összevetni, az eltéréseket megfogalmazni és indokolni</p>	<p>Az írásos forrásokat tudja típusuk (pl. törvény, levél, kiáltvány) alapján csoportosítani, meghatározni, jellemzőiket, megadott dokumentumok alapján bemutatni. Legyen képes a forrás szerzőjének szándékára, álláspontjára utaló megállapításokat tenni és azokat a forrás és saját ismeretei alapján indokolni</p>
<p>1.2 Különböző típusú forrásokból származó információk összevetése</p>	<p>Tudjon különbséget tenni a múltban lezajlott események egymástól eltérő tartalmú leírásai között. Legyen képes megállapítani két azonos tárgyú történelmi forrás közti tartalmi és formai különbségeket, és tudjon egyszerű feltételezéseket megfogalmazni a két forrás közti különbség(ek) okáról. Legyen képes másodlagos és elsődleges források tartalmi összehasonlítására, a megegyezések és eltérések megállapítására</p>	<p>Legyen képes különböző típusú források és saját ismeretei összevetésével egy témáról összefoglaló ismertetést írni. Tudja rekonstruálni és bemutatni az álláspontok és cselekedetek mögött meghúzódó szándékokat korabeli források (pl. újságcikkek, emlékiratok, beszédek, naplók) segítségével</p>

1.3 Képi források (pl. fényképek, karikatúrák, plakátok) megadott szempont szerinti értelmezése	Legyen képes képi források leírására, a nagy történelmi korszakok, korstílusok szerinti csoportosítására. Tudjon megadott vagy saját maga által kiválasztott képzőművészeti alkotásokat felhasználni egy-egy történelmi korszak sajátosságainak bemutatásához	Legyen képes karikatúrák vagy szimbolikus ábrázolások alapján a szerző álláspontját bemutatni. Legyen képes a képi forrásból merített információkat saját ismereteivel összevetni, az eltéréseket megfogalmazni és indokolni
1.4 A történelmi térképek felhasználása ismeretszerzéshez	Ismerje a térképes ábrázolás fontosabb sajátosságait (pl. színek, perspektíva, szimbólumok). Tudjon egy történelmi eseménysort, folyamatot történelmi térkép vagy térképvázlat segítségével kérdések alapján vagy önállóan bemutatni	Különböző térképek összehasonlításával tudjon változásokat vagy folyamatokat (pl. etnikai, településszerkezeti, gazdasági) bemutatni
1.5 Információk gyűjtése és következtetések levonása egyszerű statisztikai táblázatokról, diagramokról, grafikonokról, kronológiákról	Tudjon statisztikai táblázatok, diagramok, grafikonok, kronológiák, sematikus ábrák tartalmára vonatkozó állításokat megfogalmazni, következtetéseket levonni, egyszerű, rövid kifejtést igénylő kérdésekre válaszolni	Legyen képes statisztikai adatsorok, grafikonok, diagramok, sematikus ábrák, magyarázó ábrák alapján szöveges elemzést készíteni. Legyen képes szöveges forrás, adatsor alapján diagramot, grafikont, sematikus ábrát készíteni
1.6 A tények és feltételezések megkülönböztetése	Legyen képes tényekre és feltételezésekre példát hozni - megadott szempontok alapján - egyszerűbb forrásokból és ismeretterjesztő szövegekből	Legyen képes forrásokban és ismeretterjesztő szövegekben megjelenő tények és feltételezések önálló megkülönböztetésére. Tudja indokolni ezzel kapcsolatos állításait

2. csoport

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

K KAPOSVÁRI
E G Y E T E M

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

<p>1.7 Társadalmi viszonyok, kormányzati struktúrák vázlatos ábrázolása</p>		<p>Legyen képes a tartalmi követelményekben szereplő témákhoz kapcsolódó szemléltető ábrák kiegészítésére. Legyen képes megadott kulcsszavak segítségével társadalmi vagy kormányzati struktúrát önállóan ábrázolni</p>
<p>1.8 Annak bemutatása, hogy a vizsgált forrásban miként tükröződik a szerző személyes helyzete</p>		<p>Legyen képes megállapítani, hogy a szerző az idézett dokumentum megírásakor a rendelkezésre álló (mellékelt) források közül melyiket használhatta</p>
<p>1.9 A részletek iránti érzékenység a források feldolgozása és elemzése során</p>		<p>Legyen képes a forrás elemzése és értelmezése során megnevezni a történelmi háttérre utaló tartalmi elemeket, műfaji, nyelvi sajátosságokat</p>
<p>1.10 Néhány konkrét példán keresztül annak értelmezése, hogy egyes történelmi események és személyek megítélése a különböző történelmi korokban eltérő lehet</p>		<p>Legyen képes megadott források alapján kifejtteni, hogy azok hogyan tükrözik a bemutatott személy vagy esemény megítélését. Legyen képes a többféle megítélés közötti különbségeket, valamint azok lehetséges okaira vonatkozó feltételezéseket megfogalmazni</p>

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

1.11 Érvekkel alátámasztott vélemény kialakítása az ellentmondásosan értékelhető eseményekről és személyekről		Legyen képes érvekkel alátámasztott vélemények bemutatására az ellentmondásosan értékelhető eseményekről és személyekről
2. A szaknyelv alkalmazása		
2.1 Történelmi fogalmak azonosítása, helyes használata	Legyen képes a fontosabb történelmi fogalmakat meghatározás alapján felismerni. Legyen képes az egy témához vagy korhoz kapcsolható fogalmakat kiválasztani, rendszerezni	Legyen képes a történelmi szakszókincset használni. Forrás alapján legyen képes történelmi fogalmak meghatározására
2.2 A történelmi fogalmak jelentésváltozásainak ismerete		Tudja, hogy bizonyos fogalmak (<i>pl. rabszolga, gyarmat, vármegye</i>) a különböző történelmi korokban eltérő jelentéssel bírtak. Legyen képes e különböző jelentéseket források segítségével értelmezni
3. Tájékozódás térben és időben		
3.1 Történelmi helyszínek azonosítása különböző térképeken	Legyen képes a fontosabb történelmi topográfiai neveket a vaktérképen bejelölt pontokhoz vagy területekhez kapcsolni, és alapvető ismereteket gyűjteni	Legyen képes vaktérképen bejelölt fontosabb történelmi helyszíneket azonosítani
3.2 A földrajzi környezet szerepe az egyes történelmi kultúrák és államok kialakulásában	Tudjon példákat felsorolni arra, hogy a földrajzi környezet hatással volt az egyes történelmi kultúrák és államok kialakulására	Tudjon feltételezéseket megfogalmazni és azokat indokolni a földrajzi környezetnek az egyes civilizációk kialakulásában játszott szerepéről
3.3 A történelmi fejlődés során kialakult régiók bemutatása térképeken		Történelmi térképvázlat és más segédlet (<i>pl. forrás, kulcsszavak, szempontok</i>) alapján legyen képes jellemezni a korszak történelmi régióit

3. csoport

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
3.4 Egyszerű történelmi térképvázlatok készítése	Tudjon atlasz segítségével egyszerű történelmi térképvázlatot készíteni	Tudjon történelmi térképvázlatot készíteni vaktérkép és más források alapján történelmi jelenségek és eseménysorok bemutatására
3.5 A történelmi tér változásainak ismerete		Legyen képes a történelmi régiók, államok határainak változását indokolni. Legyen képes értelmezni és összehasonlítani az ugyanazon régiót, államalakulatot vagy népet bemutató különböző térképeket és térképvázlatokat
3.6 Konkrét történelmi események térben és időben való elhelyezése	Legyen képes a fontos történelmi eseményeket sorrendbe állítani, évszámokkal, nevekkel és helyekkel összekapcsolni. Legyen képes megadott segítséggel (pl. térképvázlat, kronológiai tábla, forrás) konkrét eseménysorokat bemutatni	Legyen képes önállóan konkrét eseménysorokat bemutatni. Legyen képes eseményhez vagy eseménysorhoz kapcsolódó adatokat táblázatba rendezni
3.7 A nagy történelmi korok és a kisebb korszakok elnevezésének és sorrendjének, valamint legfontosabb jellemzőinek ismerete	Tudja a nagy történelmi korok és a kisebb korszakok sorrendjét megállapítani, jellemzőiket felsorolásból kiválasztani	Legyen képes a különböző történelmi korszakokat sokrétűen, több szempontból jellemezni

3.8 Különbségek és egybeesések felismerése, értelmezése a világtörténet és a magyar történelem legfontosabb eseményei között	Ismerje fel az egyetemes és a magyar történelem felsorolt eseményeiből azokat, amelyek időbeli közelség vagy valamilyen összefüggés alapján egymáshoz kapcsolhatók. Tudjon kiválasztani jelentős magyar és egyetemes történelmi személyiségeket, akik egymással kapcsolatban álltak	Tudja felsorolásból kiválasztani az egymáshoz kapcsolható jelentős magyar és egyetemes történelmi személyiségek kortársait. Tudjon magyar történelmi eseményekhez egyetemes, egyetemes történelmi eseményekhez magyar eseményeket rendelni időbeli közelség alapján <i>(pl. azonos év, évtized, helyszín)</i>
3.9 Európa történetének (az ókortól napjainkig) több szempontú korszakolása		Tudja az egyetemes vagy a magyar történelmet megadott szempontból korszakokra felbontani <i>(pl. gazdasági fejlődés, tudományos gondolkodás)</i>
4. Eseményeket alakító tényezők feltárása		
4.1 A tanultak okok és következmények szerinti rendezése	Legyen képes a felsorolt történelmi tényezők közül az okokat és a következményeket összekapcsolni	Legyen képes történelmi események okairól és következményeiről feltételezéseket megfogalmazni és azokat indokolni
4.2 Annak bizonyítása, hogy a történelmi eseményeknek általában több oka és következménye van	Legyen képes a különböző felsorolt történelmi tényezők közül kiválasztani az adott történelmi esemény okait, következményeit	Példákkal bizonyítsa, hogy egy történelmi eseménynek egyszerre több oka és következménye van
4.3 Különböző típusú okok és következmények megkülönböztetése, azok eltérő jelentőségének felismerése	Legyen képes a felsorolt történelmi okok, célok, következmények megadott szempontok szerinti csoportosítására <i>(pl. politikai, társadalmi, gazdasági)</i>	

4.4 A lényeges és kevésbé lényeges szempontok, tényezők megkülönböztetése, mérlegelése	Legyen képes alapvető történelmi események lényeges és kevésbé lényeges eleminek megkülönböztetésére	Legyen képes a történelmi események, összefüggések lényeges és kevésbé lényeges szempontjainak megkülönböztetésére
4.5 Példákkal való alátámasztása, hogy nehéz történelmi szituációkban az egyes emberek nézeteit, döntéseit és cselekedeteit élethelyzetük miként befolyásolja		Tudjon feltételezéseket megfogalmazni megadott forrás segítségével, hogy az emberek nézeteit, döntéseit és cselekedeteit élethelyzetük befolyásolhatja
4.6 Önálló kérdések megfogalmazása, felvetése történelmi események okairól és következményeiről	Tudjon egyszerű kérdéseket megfogalmazni történelmi események okairól és következményeiről	Tudjon önálló kérdéseket megfogalmazni történelmi események okairól és következményeiről
4.7 A változás és fejlődés közötti különbség értelmezése konkrét példákon	Példák kiválasztása a változás és a fejlődés bemutatására	Példák segítségével értelmezze a változás és a fejlődés közti különbséget
4.8 A különböző történelmi régiók eltérő fejlődésének bemutatása	Gyűjtsön példákat arra, hogy különböző történelmi régiók fejlődése eltérő ütemű lehet. Források segítségével ismerje fel a nagyobb történelmi régiók közötti fontosabb különbségeket	Mutassa be az egyes korszakok nagyobb történelmi régiói közötti fontosabb különbségeket és azok okait

4.9 Aktuális események történelmi előzményeinek bemutatása	Megadott felsorolásból tudja kiválasztani valamely aktuális esemény történelmi előzményeit	Legyen képes valamely jelenkori esemény történelmi előzményeire vonatkozó állításokat megfogalmazni
4.10 Történelmi analógiák megadott szempontok szerinti keresése, értelmezése		Legyen képes hasonló történelmi eseményeket (pl. háborúk, békekötések, forradalmak) megadott vagy önálló szempontok alapján összehasonlítani. Legyen képes történelmi eseményhez megadott szempontok szerint analógiákat keresni, választását indokolni

4. csoport

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
4.11 Szabadon választott példa segítségével hosszabb időtávú történelmi változások bemutatása		Legyen képes szabadon választott történelmi jelenségek változásait hosszabb időtávon végigkísérni. Legyen képes egy ország vagy régió történelmét szabadon választott szempontból hosszabb időtávon keresztül bemutatni. Legyen képes a tanult történelmi korokat sokrétűen (pl. társadalomtörténeti, gazdaságtörténeti, művelődéstörténeti szempontból) összehasonlítani
4.12 A magyar történelem sorsfordító eseményeinek több szempontú bemutatása		Hozzon példát arra, hogy a magyar történelem sorsfordító eseményeinek eltérő értékelései léteznek

<p>4.13 Személyek, pártok, csoportok szerepének fölismerése egy-egy történelmi esemény alakulásában</p>	<p>Legyen képes történelmi események és szereplők között kapcsolatot találni. Legyen képes források segítségével történelmi szereplőknek az események alakulásában betöltött szerepét bemutatni</p>	<p>Legyen képes források segítségével történelmi szereplőknek az események alakulásában betöltött szerepét több szempontból bemutatni</p>
<p>4.14 Annak megállapítása, hogy miként függhetnek össze a történelmi események okai, következményei és a benne résztvevők szándékai</p>	<p>Legyen képes történelmi események okait, következményeit megkülönböztetni. Legyen képes egyes fontosabb történelmi események következményeit és a benne résztvevők szándékait összevetni</p>	<p>Legyen képes források alapján a történelmi események okait, következményeit és a résztvevők szándékait összehasonlítani, a közöttük levő összefüggésekre rámutatni</p>
<p>5. Történelmi események és jelenségek problémaközpontú bemutatása</p>		
<p>5.1 Gazdaság, gazdaságpolitika, anyagi kultúra</p>	<p>Legyen képes megkülönböztetni és bemutatni a gazdaság egyes területeit (<i>pl. ipar, mezőgazdaság, infrastruktúra</i>) az adott korban. Jellemezze a termelési technikákat (<i>pl. nehézeke, szövőgép</i>) és technológiákat (<i>pl. vetésforgó, textilmanufaktúra</i>) az adott korban. Tudjon különbséget tenni a munkamegosztás különböző formái között. Ismerje fel a termelés új szervezeti formáinak és társadalomformáló hatásának kölcsönhatását. Példákkal bizonyítsa a gazdaság, gazdálkodás és a környezet viszonyának alakulását az egyes történelmi korokban</p>	<p>Legyen képes több korszakon keresztül végigvezetni a gazdaság változásait. Tudja jellemezni a tulajdonviszonyokat, és bemutatni a gazdaság szereplőit az adott korban. Tudja különböző szempontok alapján összehasonlítani az eltérő gazdasági fejlődésű területeket (<i>pl. centrum, periféria</i>). Legyen képes felismerni és jellemezni egyes korok meghatározó gazdaságpolitikáját. Legyen képes a műveltségi viszonyok és a gazdaság összefüggéseit értelmezni</p>

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

K KAPOSVÁRI
E G Y E T E M

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

<p>5.2 Népeség, település, életmód</p>	<p>Legyen képes felismerni és bemutatni a népesedési folyamatok főbb jellemzőit. Hozzon példát arra, hogy a politikai, társadalmi, etnikai és gazdasági viszonyok hogyan befolyásolják az egyes korszakokban élők életmódját, mentalitását. Ismerje fel és mutassa be az urbanizáció hatásait (életkörülmények javulása, környezetszennyezés). Legyen képes források alapján bemutatni az alapvető társadalmi csoportok (pl. <i>nemesség, jobbagyság</i>) életmódját (pl. <i>lakás, öltözködés</i>)</p>	<p>Legyen képes feltárni és értelmezni a felekezeti, társadalmi, politikai és népesedési viszonyok kölcsönhatását</p>
--	---	---

5. csoport

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

<p>5.3 Egyén, közösség, társadalom</p>	<p>Legyen képes bemutatni a társadalmi csoportokat eltérő szempontok (pl. műveltség, életmód, gazdasági helyzet) szerint, különböző történelmi korokban és régiókban. Legyen képes egy-egy kiemelkedő történelmi személy életútját bemutatni, közösségformáló, társadalomalakító tevékenységét felismerni. Legyen képes főbb vonalakban bemutatni a helyi társadalom főbb jellemzőit (pl. lakóhely, iskolai közösség kiemelkedő személyiségei, eseményei). Legyen képes bemutatni a kisebb közösségek és a többségi társadalom együttélését konfliktusait különböző történelmi korszakokban (pl. a nemzetiségi kérdés, zsidókérdés Magyarországon, a romák integrációja hazánkban). Jellemezze a nemek történelmi szerepvállalását a különböző történelmi korokban</p>	<p>Legyen képes értelmezni az egyén és a közösség érvényesülési (pl. katonáskodás, hivatal) és érdekérvényesítési (pl. céh, pártok) lehetőségeit a különböző történelmi korokban, helyzetekben. Tudja jellemezni a társadalmi viszonyokat különböző szempontok alapján (pl. társadalmi mobilitás, társadalmi normák, nyitottság, illetve zártság). Legyen képes értékelni különböző szempontok szerint egy-egy kiemelkedő történelmi személy életművét</p>
--	--	--

<p>5.4 A modern demokráciák működése</p>	<p>Legyen képes bemutatni adott parlamenti rendszerek működését és felépítését. Tudja bemutatni az általános, egyenlő és titkos választójogért folyó küzdelem problémakörét egy konkrét példán keresztül</p>	<p>Ismerje a politikai érdekérvényesítés különböző formáit (<i>pl. pártok, szakszervezetek, civil szervezetek</i>). Tudja ismertetni a többpárti parlamentarizmus és az ún. parlamenti váltógazdaság működését, az ellenzéki pártok szerepét. Legyen képes bemutatni a demokratikus hatalomgyakorlás, a hatalommegosztás és a hatalomellenőrzés eszközeit és módszereit különböző történelmi korszakokban</p>
<p>5.5 Politikai intézmények, eszmék ideológiák</p>	<p>Tudja megnevezni és bemutatni a különböző államformákat. Legyen képes a hatalmi ágakat megkülönböztetni, és az egyes ágak funkcióit, szerepét konkrét példákon keresztül különböző korokban bemutatni. Legyen képes az egyes nagy történelmi korokra jellemző néhány kormányzati struktúrát (<i>pl. Magyarország kormányzása a XVI-XVII. században, a reformkorban, a dualizmus korában stb.</i>) bemutatni. Tudja bemutatni a polgári demokratikus és totális rendszerek közötti különbséget</p>	<p>Legyen képes az egyes nagy történelmi korokra jellemző néhány kormányzati struktúrát összehasonlítani Legyen képes a kormányzás szintjeit megkülönböztetni, és formáit különböző korokban (<i>pl. központi kormányzati intézmények, helyi közigazgatás, megyék, városi önkormányzat</i>) bemutatni. Legyen képes bemutatni az állam és az egyház viszonyának változásait különböző korokban. Ismerje az emberiség fejlődése során megfogalmazott korszakokat meghatározó eszméket, ideológiákat. Legyen képes a nemzetállamok kialakulásának történelmi körülményeit, jellemzőit bemutatni</p>

<p>5.6 Nemzetközi konfliktusok és együttműködés</p>	<p>Legyen képes elemezni és bemutatni egy-egy politikai/katonai szövetségi rendszer kialakulását, célkitűzéseit.</p> <p>Legyen képes különböző korok jellemző hadseregtípusait jellemezni, a fegyverek (pl. <i>fegyvertípusok, fegyvernemek</i>) fejlődését ismertetni.</p> <p>Legyen képes a világ- és a magyar történelem egyes sorsfordító csatáit (pl. <i>Mohács, Waterloo, Sztálingrád</i>) ismertetni, a győzelem és vereség okairól állításokat megfogalmazni.</p> <p>Érdeklődés és egyetértés az Európai Unióban konkrét példákon keresztül</p>	<p>Legyen képes bemutatni egy-egy politikai/katonai szövetségi rendszer kialakulását, az egyes országok, szövetségi rendszerek közötti konfliktusok kiváltó okait, a konfliktusban résztvevők célkitűzéseit, és az azokat lezáró békeszerződéseket.</p> <p>Legyen képes egy-egy háborút bemutatni, a háború kimenetelét meghatározó tényezőket elemezni.</p> <p>Tudja mérlegelni a háborús terhek és következmények (pl. <i>vereség, emberveszteségek, gazdasági kimerültség, növekvő háttországi elégedetlenség</i>) hatásait a hadviselő országokra.</p> <p>Legyen képes bemutatni a második világháború utáni döntő világpolitikai folyamatokat, és a nemzetközi együttműködés színtereit.</p> <p>Értelmezze a globalizáció jelenségeit, és értelmezze a globális problémákat.</p> <p>Legyen képes értelmezni az európai integrációs törekvéseket</p>
---	---	--

J

1. Az audiovizuális eszközök

 Gyűjtsék össze a tanórán használható audiovizuális eszközöket!

 A megbeszélést frontális keretek között tartsák meg!

2. Az audiovizuális eszközök használatának célja, funkciói a tanórán

 Gyűjtsék össze az alábbi lista segítségével, hogy milyen célból használhatnák a tanárok audiovizuális eszközöket a tanórákon!

 Készítsenek közös megoldást a csoportok munkája alapján!

Az audiovizuális eszközök használatának az órai munkában leggyakrabban előforduló

típusainak listája:

1. Feladatok, források vetítése
2. Képek vetítése
3. Filmek vetítése
 - 3.1. primer források (híradók, tudósítások)
 - 3.2. szekunder források
 - 3.2.1. dokumentumfilmek
 - 3.2.2. játékfilmek
4. Hangzó anyagok lejátszása
 - 4.1. primer források (beszéd meghallgatása)
 - 4.2. szekunder források (műalkotások – versek, zeneszámok – lejátszása)

3. Az audiovizuális eszközök használatának néhány lehetséges módja (Néhány középiskolásoknak készült feladat megoldása, illetve annak számbavétele, hogy milyen fejlesztést szolgálnak a feladatok.)

3.1. Szöveges források kivetítése

 Válaszolják meg a forrással kapcsolatos néhány lehetséges kérdést! Keressenek választ arra is, hogy milyen kompetenciák fejleszthetők a kérdésekkel, milyen okok, célok miatt érdemes a forrást kivetíteni?

 Mutassák be egymásnak válaszaikat!

„Miközben öfelsége az előkelőkkel tanácskozva ült, Hatti nyomorult, legyőzött fejedelme közeledett seregével, harci kocsizóival és öt kísérő idegen néppel. Átkeltek a Kadestől délre levő csatornán, behatoltak öfelsége csapatai közé, melyek felvonulóban voltak, és nem tudtak (erről). Öfelsége seregei és harci kocsizói megfutottak előlük észak felé (arra), ahol öfelsége volt. Ekkor Hatti legyőzött fejedelmének ellenséges (csapatai) bekerítették öfelsége kísérőit, akik mellette voltak. Mikor öfelsége meglátta őket, gyorsan felállt és úgy dühöngött ellenük, mint atyja, Mont, Thébai ura. Magára öltötte harci díszét, felvette páncélját, olyan volt mint Baal az ő órájában. Felszállt a 'Győzelem Thébaiban' (nevű) nagy fogatára, gyorsan (átvette) a vezetést. Egyedül volt az élen. Hatalmas volt öfelsége, s hős a szíve. Nem lehetett megállni előtte. Tüzet szórt mindenütt a közelében, s felperzselte az összes idegen országot tüzes lehellelével. Vadak voltak a szemei, mikor látta őket, s a hatalma úgy lángolt ellenük, mint a tűz. Nem válogatott az idegenek között, pelyvának tekintette őket.

Öfelsége behatolt a Hatti legyőzött fejedelméhez tartozó ellenséges csapatok és a sok idegen ország közé, akik velük voltak. Olyan volt mint Séth, a nagyerejű, mint Sehmet, dühöngésének idején. Öfelsége lemészárolta Hatti nyomorult, legyőzött fejedelmének összes ellenséges csapatait összes vezéreivel együtt. Hasonlóképpen minden ország fejedelmét, aki vele jött. A csapatok és harcikocsizók arcukra buktak, egyik a másikra. Hullarakássá lettek lovai előtt.”
Ókori keleti történeti chrestomatia. Szerk. Harmatta János, Bp. 1960

Kérdések: Ki lehet a szerző? Egyiptomi vagy hettita? Miért gondolják? Ki nyerte a csatát?

3.2. Képek kivetítése

👤 Hasonlítsák össze a fotót a plakáttal illetve a festménnyel!

Mik lehettek a műalkotások készítőinek szándékai?

Milyen kompetenciák fejlesztését szolgálja a feladat?

👥 Egy – egy csoport képviselője mutassa be, hogy mit fogalmazott meg a csoport!

Politikai plakát

(<http://mek.niif.hu/01900/01906/html/index210.html>);

(<http://sdt.sulinet.hu/Player/Default.aspx?g=d426c68c-a1e0-4af4-bd4d-099ab978b5c4&cid=889255b5-15ce-4ad0-9d3a-1de265c9bc75>)

Hitler és Hindenburg találkozása

Forrás: Bokor Péter: Századunk képei, Gondolat, Budapest 1968., 218. o.

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

K A P O S V Á R I
E G Y E T E M

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

3.3. Film feldolgozása

 Válaszolják meg a film alapján a kérdéseket! Milyen kompetenciák fejleszthetők a kérdésekkel?

 Egy csoport mutassa be megoldását! A többi csoport kontrollesoportri minőségében egészítse ki a hallottakat, ha szükségesnek érzik, vitassák, helyesbítsék az elhangzott megoldásokat!

Magyar évszázadok: Az örökös királyság elfogadása

Mit jelent az örökös királyság kifejezés?

Milyen jogalapon akarja kormányozni a visszafoglalt területeket az udvar, illetve a magyar rendek?

Mi változtatta meg a magyar álláspontot?

Mit jelenthet a szuverenitás fogalma?

Mi a Corpus Iuris eredetileg, és mi Magyarországon? Mi a Tripartitum?

Mi a korabeli Habsburg politikai célja?

Mitől tekintik nagykorúnak Lipót fiát, Józsefet?

Miért Pozsonyban tartották az országgyűlést és a koronázást?

Mit jelképezhet a magyar királyok koronázásának megváltozása?

Vagy

Magyar évszázadok: Az osztrák-magyar vámunió

Mit jelent a vámterület illetve a vámunió fogalma?

Mit tanultatok erről történelem és földrajz órákon?

Mióta közös a vámterület Ausztria és Magyarország között?

Hogyan és milyen időközönként szabályozták 1867 után a közös vámterület kérdéseit?

Hogyan fejlődött Magyarország gazdasága a többi európai országhoz képest? (Növekedés üteme, export aránya, piac nagysága, tőkebefektetések)

Miért nem okozott problémát az eladósodás?

Értékelj a vámuniót!

Az első két kérdésre a film nem ad választ, ehhez az előzetes, esetleg nem is történelemmel kapcsolatban megszerzett tudását kell mozgósítani.

4. Feladatok készítése

4.1. Kérdések készítése egy filmhez

 Készítsenek kérdéseket az Életrajz című sorozat Ervin Rommelről készült filmjéhez! A

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

kérdések megfogalmazásához használják a Bloom-taxonómiáról készült táblázatot!

A csoportok mutassák be kérdéssoraikat! Rendeljék egymás kérdéseit a Bloom-taxonómiának megfelelő gondolkodási szintekhez! (Az 1. csoport a másodikét, a 2. a harmadikét, a 3. a negyedikét, a 4. az ötödikét, az 5. az elsőét.)

Bloom taxonómiája

„A taxonómia (<görög 'rendezés, rendszer') események, jelenségek vagy tárgyak olyan speciális osztályozása, amelyben az osztályok egymásutánját egységes elv határozza meg. Az osztályozandó jelenségeknek természetes rendezőelve van. (...) A taxonómia története a pedagógiában Bloom, B. taxonómiájával (1956) kezdődik. Ez volt a nevelési céloknak az első olyan osztályozási kísérlete, amely tudatosan törekedett a taxonómiai kritériumok következetes alkalmazására. Eredeti célja szerint követelményrendszernek készült, aminek alapját a tanulási célok adták.”

(SZABOLCS Éva szócikke, *Pedagógiai lexikon III. kötet*, Báthory Zoltán – Falus Iván (szerk.), Keraban Kiadó, Budapest, 1997, 516-517. o.)

A Bloom-taxonómia		
Példa a feladat-meghatározásokra	A GONDOLKODÁS SZINTJEI (kognitív taxonómia) követelmények	Példa a kérdésfeltevésekre
Alapműveletek		
Nevezze meg ...! Sorolja fel ...! Határozza meg ...! Válassza ki ...! Jelölje meg ...!	ISMERET a tanuló képes tényeket, fogalmakat, módszereket, szabályokat felismerni vagy felidézni	Ki, mi, mikor, hol, hogyan, mennyi, milyen, melyik ...?
Képzeld el ...! Mondja el saját szavaival ...! Mondjon példát ...! Különböztesse meg ...! Magyarázza el ...! Egészítse ki ...! Rajzolja le ...!	MEGÉRTÉS A tanuló megérti, amit közöltek vele, fel tudja használni a közlés tartalmát anélkül, hogy másfajta tartalommal hozná kapcsolatba	Mi az alapötlete ...? Milyennek képzeled ...? Mit gondolsz ...? Hogyan foglalná össze ...? Miért ...?

Használja fel ...! Változtassa meg ...! Számítsa ki ...! Módosítsa ...! Találja meg ...! Demonstrálja...!	ALKALMAZÁS a tanuló képes az elméleti ismereteket, szabályokat, elveket, módszereket konkrét és sajátos esetekben használni	Hogyan példázza ...? Hogyan áll kapcsolatban ...?
Magasabb rendű műveletek		
Ossa fel ...! Vázolja fel ...! Illusztrálja ...! Bontsa elemeire ...! Vizsgálja meg ...! Hasonlítsa össze ...! Következtesse ki ...!	ELEMZÉS (analízis) a tanuló képes az adott tartalmat összetevő elemeire, részeire bontani	Mik a részei vagy tulajdonságai ...? Hogyan csoportosítaná ...? Miben hasonlít, miben különbözik ...? Mik az okai, indítékai ...? Mivel tudná bizonyítani ...?
Csoportosítsa ...! Kapcsolja össze ...! Tervezze meg ...! Alkossa meg ...! Javasoljon megoldást ...!	EGYBEFOGLALÁS (szintézis) a tanuló képes az elemekkel, részekkel dolgozni, és összerakni ezeket egy egészé, képes egy új modellt vagy struktúrát létrehozni	Mire következtet ...? Milyen gondolatokat fűzne...? Hogyan tervezne, készítené egy új ...? Mi történne, ha ...-t-val kombinálnánk? Mi lenne, ha ...? Milyen megoldást javasolna ...?
Döntse el ...! Ítélje meg ...! Értékelje ...! Becsülje fel ...! Bizonyítsa be ...! Rangsorolja ...!	ÉRTÉKELÉS a tanuló képes mennyiségi és minőségi ítéleteket alkotni arról, hogy anyagok és módszerek mennyiben tesznek eleget a kritériumoknak (kritikai gondolkodás)	Egyetért-e ...? Mit gondol ...? Mi a legfontosabb ...? Hogyan rangsorolná ...? Hogyan döntene ...? Milyen feltételeket szabna ...?

4.2. Kérdések, feladatok készítése egy zeneszám felhasználásához

Milyen lehetőségeket látnak a zeneszám órai felhasználásában?

Cseh Tamás-Bereményi Géza: Krakkói vonat

*Lám, az expressz pompás vidéken vágat,
 robog velünk,
 úgy, mit régen, újra Krakkóba szól
 a vonatjegyünk.
 Habzó cseh sört iszunk az étkezőkocsiban,*

*nézz ki, a hajnali tájnak hangulata van.
NDK fülbevalód szórja fényeit,
váltunk át koronára 65 zlotyt.
Pompás hajnalban fürge szerelvény vágat,
robog velünk,
osztrák öngyújtóm lángja fellobban,
Krakkó felé megyünk.
Szemedben tükröződik az étkezőkocsi,
sörfoltos abroszunkon 65 zloty,
ablak üvegében látom régi arcomat,
Plovdiv cigarettám végén fénylő parazsat.
Nézz ki, hajnal van, és a mezőkön sok-sok
emlék kering,
ott áll Wanda, és nézd csak Stefan is,
éppen kezével int.
Gondolj a galambokra Krakkó főterén,
fénykép készül Forte filmre, rajta Te meg én.
Tölts hát a poharamba és nézz rám megint,
lám csak, hát voltak nekünk szép élményeink...
Nyúlj át az abrosz fölött, lássam gyűrűdet,
azt a szemkápráztató követ,
tavalyelőtt Dubrovnikban vettem még neked,
lám csak, ugye voltak nekünk élményeink
lám csak, ugye voltak nekünk élményeink
lám csak, ugye voltak nekünk élményeink*

4.3. A játékfilm nyújtotta lehetőségek felhasználása: Az elit alakulat, IX. rész Miért is harcolunk című része (33'35"-tól)

 Milyen céllal mutatnák be a részletet?

R

1. Kilépő kártyák kitöltése

 Minden hallgató töltsön ki egy kilépő kártyát!

Név:

1. Madolgozott leghatékonyabban a csoport jó teljesítményéért.
2. Mavolt a legegütműködőbb.
3. Ma működött csoportvezetőként.
4. Ma nagyon jó hozzászólásai voltak.
5. Mamagyarázata volt a legvilágosabb, legkövethetőbb.

2. Rövid esszé

Írja le 5-6 mondatban, hogy milyen új szempontokat kapott a mai foglalkozáson az audiovizuális eszközök órai felhasználásával kapcsolatban!

6. Megjegyzések a feladatokhoz:

R

1. Tapasztalatok, ismeretek összegyűjtése a témával kapcsolatban

Tervezett idő: 5 perc

Próbálják meg felidézni, hogy eddigi középiskolai és felsőfokú történelem tanulmányaik folyamán az órákon hogyan, milyen módokon és milyen célokra használták az audiovizuális eszközöket!

Nagyon fontos lenne annak felismerése, hogy az audiovizuális eszközök használata nem a tanár hangjának kímélését szolgálja.

Bizonyára elhangzik, hogy az órák változatosabbá tételére és illusztrálására is alkalmasak az eszközök.

Örömteli lenne, ha a hallgatók felismernék azt is, hogy az audiovizuális eszközök segítségével a tanulók különböző, a részletes érettségi vizsgakövetelményekben is felsorolt kompetenciái is fejleszthetőek. Ha a hallgatók közül senki nem említi, akkor a modul vezetőjének kell erre felhívnia a figyelmet.

Érdeemes végiggondolni a különböző típusú csoportalakítások (vegyes, homogén, véletlenszerű) előnyeit és hátrányait Alakítsunk ki a megbeszélés eredményének megfelelő csoportokat, majd az órán ezekben a keretekben dolgozzunk tovább! Fontos tisztázni az optimális csoportnagyságot is. (Ne legyen több négy-öt főnél!) (Mivel a tanárnak a szeminárium során kevés alkalma van a hallgatók megismerésére, ezért a csoportok szervezése során nem tudja figyelembe venni a hallgatók közötti tudás, érdeklődés, vélemény stb. különbségeket, így célszerűen véletlenszerű csoportalakítás történik.)

2. A fejleszthető kompetenciák összegyűjtése

Tervezett idő: 20 perc

Gyűjtsék össze a részletes érettségi vizsgakövetelmények kompetenciákra vonatkozó részében a megfelelő szövegrészek aláhúzásával a véleményük szerint az audiovizuális eszközök segítségével leginkább fejleszthető tanulói kompetenciákat!

A csoportok mutassák be egymásnak gyűjtőmunkájuk eredményét!

(A várhatóan kiválasztott kompetenciákat aláhúzással jelöltem.)

1. csoport

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint
1. Források használata és értékelése		
1.1 Történelmi forrásokból (tárgyi, írásos stb.) információk gyűjtése, következtetések megfogalmazása	<p><u>Tudjon válaszolni a forrás tartalmára vonatkozó egyszerű kérdésekre.</u></p> <p>Tudja értelmezni a magyar és az egyetemes történelem fontosabb szöveges forrásait, és megadott szempontok szerint tudjon a forrás alapján egyszerű következtetéseket megfogalmazni. Legyen képes dokumentumokból, megadott szempontok alapján korabeli társadalmi és politikai viszonyokra vonatkozó állításokat megfogalmazni.</p> <p><u>Megadott szempontok alapján tudjon információkat gyűjteni a forrásból, és tudja az információkat saját korábbi ismereteivel összevetni, az eltéréseket megfogalmazni és indokolni</u></p>	<p>Az írásos forrásokat tudja típusuk (pl. törvény, levél, kiáltvány) alapján csoportosítani, meghatározni, jellemzőiket, megadott dokumentumok alapján bemutatni.</p> <p><u>Legyen képes a forrás szerzőjének szándékára, álláspontjára utaló megállapításokat tenni és azokat a forrás és saját ismeretei alapján indokolni</u></p>

<p>1.2 Különböző típusú forrásokból származó információk összevetése</p>	<p>Tudjon különbséget tenni a múltban lezajlott események egymástól eltérő tartalmú leírásai között. <u>Legyen képes megállapítani két azonos tárgyú történelmi forrás közti tartalmi és formai különbségeket, és tudjon egyszerű feltételezéseket megfogalmazni a két forrás közti különbség(ek) okáról.</u> <u>Legyen képes másodlagos és elsődleges források tartalmi összehasonlítására, a megegyezések és eltérések megállapítására</u></p>	<p><u>Legyen képes különböző típusú források és saját ismeretei összevetésével egy témáról összefoglaló ismertetést írni.</u> Tudja rekonstruálni és bemutatni az álláspontok és cselekedetek mögött meghúzódó szándékokat korabeli források (pl. újságcikkek, emlékiratok, beszédek, naplók) segítségével</p>
<p>1.3 Képi források (pl. fényképek, karikatúrák, plakátok) megadott szempont szerinti értelmezése</p>	<p><u>Legyen képes képi források leírására, a nagy történelmi korszakok, korstílusok szerinti csoportosítására.</u> <u>Tudjon megadott vagy saját maga által kiválasztott képzőművészeti alkotásokat felhasználni egy-egy történelmi korszak sajátosságainak bemutatásához</u></p>	<p><u>Legyen képes karikatúrák vagy szimbolikus ábrázolások alapján a szerző álláspontját bemutatni.</u> <u>Legyen képes a képi forrásból merített információkat saját ismereteivel összevetni, az eltéréseket megfogalmazni és indokolni</u></p>
<p>1.4 A történelmi térképek felhasználása ismeretszerzéshez</p>	<p>Ismerje a térképes ábrázolás fontosabb sajátosságait (pl. színek, perspektíva, szimbólumok). <u>Tudjon egy történelmi eseménysort, folyamatot történelmi térkép vagy térképvázlat segítségével kérdések alapján vagy önállóan bemutatni</u></p>	<p>Különböző térképek összehasonlításával tudjon változásokat vagy folyamatokat (pl. etnikai, településszerkezeti, gazdasági) bemutatni</p>

1.5 Információk gyűjtése és következtetések levonása egyszerű statisztikai táblázatokból, diagramokból, grafikonokból, kronológiákból	<u>Tudjon statisztikai táblázatok, diagramok, grafikonok, kronológiák, sematikus ábrák tartalmára vonatkozó állításokat megfogalmazni, következtetéseket levonni, egyszerű, rövid kifejtést igénylő kérdésekre válaszolni</u>	<u>Legyen képes statisztikai adatsorok, grafikonok, diagramok, sematikus ábrák, magyarázó ábrák alapján szöveges elemzést készíteni.</u> Legyen képes szöveges forrás, adatsor alapján diagramot, grafikont, sematikus ábrát készíteni
1.6 A tények és feltételezések megkülönböztetése	Legyen képes tényekre és feltételezésekre példát hozni - megadott szempontok alapján - egyszerűbb forrásokból és ismeretterjesztő szövegekből	Legyen képes forrásokban és ismeretterjesztő szövegekben megjelenő tények és feltételezések önálló megkülönböztetésére. Tudja indokolni ezzel kapcsolatos állításait

2. csoport

TÉMAK	VIZSGASZINTEK	
1.7 Társadalmi viszonyok, kormányzati struktúrák vázlatos ábrázolása		<u>Legyen képes a tartalmi követelményekben szereplő témákhoz kapcsolódó szemléltető ábrák kiegészítésére.</u> <u>Legyen képes megadott kulcsszavak segítségével társadalmi vagy kormányzati struktúrát önállóan ábrázolni</u>
1.8 Annak bemutatása, hogy a vizsgált forrásban miként tükröződik a szerző személyes helyzete		Legyen képes megállapítani, hogy a szerző az idézett dokumentum megírásakor a rendelkezésre álló (mellékelt) források közül melyiket használhatta
1.9 A részletek iránti érzékenység a források feldolgozása és elemzése során		<u>Legyen képes a forrás elemzése és értelmezése során megnevezni a történelmi háttérre utaló tartalmi elemeket, műfaji, nyelvi sajátosságokat</u>

1.10 Néhány konkrét példán keresztül annak értelmezése, hogy egyes történelmi események és személyek megítélése a különböző történelmi korokban eltérő lehet		Legyen képes megadott források alapján kifejteni, hogy azok hogyan tükrözik a bemutatott személy vagy esemény megítélését. Legyen képes a többféle megítélés közötti különbségeket, valamint azok lehetséges okaira vonatkozó feltételezéseket megfogalmazni
1.11 Érvekkel alátámasztott vélemény kialakítása az ellentmondásosan értékelhető eseményekről és személyekről		Legyen képes érvekkel alátámasztott vélemények bemutatására az ellentmondásosan értékelhető eseményekről és személyekről
2. A szaknyelv alkalmazása		
2.1 Történelmi fogalmak azonosítása, helyes használata	Legyen képes a fontosabb történelmi fogalmakat meghatározás alapján felismerni. Legyen képes az egy témához vagy korhoz kapcsolható fogalmakat kiválasztani, rendszerezni	Legyen képes a történelmi szakszókincset használni. Forrás alapján legyen képes <u>történelmi fogalmak meghatározására</u>
2.2 A történelmi fogalmak jelentésváltozásainak ismerete		Tudja, hogy bizonyos fogalmak (pl. <i>rabszolga, gyarmat, vármegye</i>) a különböző történelmi korokban eltérő jelentéssel bírtak. Legyen képes e különböző jelentéseket források segítségével értelmezni
3. Tájékozódás térben és időben		
3.1 Történelmi helyszínek azonosítása különböző térképeken	Legyen képes a fontosabb történelmi topográfiai neveket a <u>vaktérképen bejelölt pontokhoz vagy területekhez kapcsolni, és alapvető ismereteket gyűjteni</u>	Legyen képes vaktérképen bejelölt fontosabb történelmi helyszíneket <u>azonosítani</u>

3.2 A földrajzi környezet szerepe az egyes történelmi kultúrák és államok kialakulásában	Tudjon példákat felsorolni arra, hogy a földrajzi környezet hatással volt az egyes történelmi kultúrák és államok kialakulására	Tudjon feltételezéseket megfogalmazni és azokat indokolni a földrajzi környezetnek az egyes civilizációk kialakulásában játszott szerepéről
3.3 A történelmi fejlődés során kialakult régiók bemutatása térképeken		Történelmi térképvázlat és más segédlet (pl. forrás, kulcsszavak, szempontok) alapján legyen képes jellemezni a korszak történelmi régióit

3. csoport

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
3.4 Egyszerű történelmi térképvázlatok készítése	<u>Tudjon atlasz segítségével egyszerű történelmi térképvázlatot készíteni</u>	<u>Tudjon történelmi térképvázlatot készíteni vaktérkép és más források alapján történelmi jelenségek és eseménysorok bemutatására</u>
3.5 A történelmi tér változásainak ismerete		<u>Legyen képes a történelmi régiók, államok határainak változását indokolni.</u> <u>Legyen képes értelmezni és összehasonlítani az ugyanazon régiót, államalakulatot vagy népet bemutató különböző térképeket és térképvázlatokat</u>
3.6 Konkrét történelmi események térben és időben való elhelyezése	Legyen képes a fontos történelmi eseményeket sorrendbe állítani, évszámokkal, nevekkel és helyekkel összekapcsolni. Legyen képes megadott segítséggel (pl. térképvázlat, kronológiai tábla, forrás) konkrét eseménysorokat bemutatni	Legyen képes önállóan konkrét eseménysorokat bemutatni. Legyen képes eseményhez vagy eseménysorhoz kapcsolódó adatokat táblázatba rendezni

3.7 A nagy történelmi korok és a kisebb korszakok elnevezésének és sorrendjének, valamint legfontosabb jellemzőinek ismerete	Tudja a nagy történelmi korok és a kisebb korszakok sorrendjét megállapítani, jellemzőiket felsorolásból kiválasztani	Legyen képes a különböző történelmi korszakokat sokrétűen, több szempontból jellemezni
3.8 Különbségek és egybeesések felismerése, értelmezése a világtörténet és a magyar történelem legfontosabb eseményei között	Ismerje fel az egyetemes és a magyar történelem felsorolt eseményeiből azokat, amelyek időbeli közelség vagy valamilyen összefüggés alapján egymáshoz kapcsolhatók. Tudjon kiválasztani jelentős magyar és egyetemes történelmi személyiségeket, akik egymással kapcsolatban álltak	Tudja felsorolásból kiválasztani az egymáshoz kapcsolható jelentős magyar és egyetemes történelmi személyiségek kortársait. Tudjon magyar történelmi eseményekhez egyetemes, egyetemes történelmi eseményekhez magyar eseményeket rendelni időbeli közelség alapján (<i>pl. azonos év, évtized, helyszín</i>)
3.9 Európa történetének (az ókortól napjainkig) több szempontú korszakolása		Tudja az egyetemes vagy a magyar történelmet megadott szempontból korszakokra felbontani (<i>pl. gazdasági fejlődés, tudományos gondolkodás</i>)
4. Eseményeket alakító tényezők feltárása		
4.1 A tanultak okok és következmények szerinti rendezése	Legyen képes a felsorolt történelmi tényezők közül az okokat és a következményeket összekapcsolni	Legyen képes történelmi események okairól és következményeiről feltételezéseket megfogalmazni és azokat indokolni
4.2 Annak bizonyítása, hogy a történelmi eseményeknek általában több oka és következménye van	Legyen képes a különböző felsorolt történelmi tényezők közül kiválasztani az adott történelmi esemény okait, következményeit	Példákkal bizonyítsa, hogy egy történelmi eseménynek egyszerre több oka és következménye van

4.3 Különböző típusú okok és következmények megkülönböztetése, azok eltérő jelentőségének felismerése	Legyen képes a felsorolt történelmi okok, célok, következmények megadott szempontok szerinti csoportosítására (<i>pl. politikai, társadalmi, gazdasági</i>)	
4.4 A lényeges és kevésbé lényeges szempontok, tényezők megkülönböztetése, mérlegelése	Legyen képes alapvető történelmi események lényeges és kevésbé lényeges eleminek megkülönböztetésére	Legyen képes a történelmi események, összefüggések lényeges és kevésbé lényeges szempontjainak megkülönböztetésére
4.5 Példákkal való alátámasztása, hogy nehéz történelmi szituációkban az egyes emberek nézeteit, döntéseit és cselekedeteit élethelyzetük miként befolyásolja		Tudjon feltételezéseket megfogalmazni megadott forrás segítségével, hogy az emberek nézeteit, döntéseit és cselekedeteit élethelyzetük befolyásolhatja
4.6 Önálló kérdések megfogalmazása, felvetése történelmi események okairól és következményeiről	<u>Tudjon egyszerű kérdéseket megfogalmazni történelmi események okairól és következményeiről</u>	<u>Tudjon önálló kérdéseket megfogalmazni történelmi események okairól és következményeiről</u>
4.7 A változás és fejlődés közötti különbség értelmezése konkrét példákon	Példák kiválasztása a változás és a fejlődés bemutatására	Példák segítségével értelmezze a változás és a fejlődés közti különbséget
4.8 A különböző történelmi régiók eltérő fejlődésének bemutatása	Gyűjtsön példákat arra, hogy különböző történelmi régiók fejlődése eltérő ütemű lehet. Források segítségével ismerje fel a nagyobb történelmi régiók közötti fontosabb különbségeket	Mutassa be az egyes korszakok nagyobb történelmi régiói közötti fontosabb különbségeket és azok okait

4.9 Aktuális események történelmi előzményeinek bemutatása	Megadott felsorolásból tudja kiválasztani valamely aktuális esemény történelmi előzményeit	Legyen képes valamely jelenkori esemény történelmi előzményeire vonatkozó állításokat megfogalmazni
4.10 Történelmi analógiák megadott szempontok szerinti keresése, értelmezése		Legyen képes hasonló történelmi eseményeket (<i>pl. háborúk, békekötések, forradalmak</i>) megadott vagy önálló szempontok alapján összehasonlítani. Legyen képes történelmi eseményhez megadott szempontok szerint analógiákat keresni, választását indokolni

4. csoport

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
4.11 Szabadon választott példa segítségével hosszabb időtávú történelmi változások bemutatása		Legyen képes szabadon választott történelmi jelenségek változásait hosszabb időtávon végigkísérni. Legyen képes egy ország vagy régió történelmét szabadon választott szempontból hosszabb időtávon keresztül bemutatni. Legyen képes a tanult történelmi korokat sokrétűen (<i>pl. társadalomtörténeti, gazdaságtörténeti, művelődéstörténeti szempontból</i>) összehasonlítani
4.12 A magyar történelem sorsfordító eseményeinek több szempontú bemutatása		Hozzon példát arra, hogy a magyar történelem sorsfordító eseményeinek eltérő értékelései léteznek

<p>4.13 Személyek, pártok, csoportok szerepének fölismerése egy-egy történelmi esemény alakulásában</p>	<p>Legyen képes történelmi események és szereplők között kapcsolatot találni. Legyen képes források segítségével történelmi szereplőknek az események alakulásában betöltött szerepét bemutatni</p>	<p>Legyen képes források segítségével történelmi szereplőknek az események alakulásában betöltött szerepét több szempontból bemutatni</p>
<p>4.14 Annak megállapítása, hogy miként függhetnek össze a történelmi események okai, következményei és a benne résztvevők szándékai</p>	<p>Legyen képes történelmi események okait, következményeit megkülönböztetni. Legyen képes egyes fontosabb történelmi események következményeit és a benne résztvevők szándékait összevetni</p>	<p>Legyen képes források alapján a <u>történelmi események okait, következményeit és a résztvevők szándékait összehasonlítani, a közöttük levő összefüggésekre rámutatni</u></p>
<p>5. Történelmi események és jelenségek problémaközpontú bemutatása</p>		
<p>5.1 Gazdaság, gazdaságpolitika, anyagi kultúra</p>	<p>Legyen képes megkülönböztetni és bemutatni a gazdaság egyes területeit (<i>pl. ipar, mezőgazdaság, infrastruktúra</i>) az adott korban. Jellemezze a termelési technikákat (<i>pl. nehézkeze, szövőgép</i>) és technológiákat (<i>pl. vetésforgó, textilmanufaktúra</i>) az adott korban. Tudjon különbséget tenni a munkamegosztás különböző formái között. Ismerje fel a termelés új szervezeti formáinak és társadalomformáló hatásának kölcsönhatását. Példákkal bizonyítsa a gazdaság, gazdálkodás és a környezet viszonyának alakulását az egyes történelmi korokban</p>	<p>Legyen képes több korszakon keresztül végigvezetni a gazdaság változásait. Tudja jellemezni a tulajdonviszonyokat, és bemutatni a gazdaság szereplőit az adott korban. Tudja különböző szempontok alapján összehasonlítani az eltérő gazdasági fejlődésű területeket (<i>pl. centrum, periféria</i>). Legyen képes felismerni és jellemezni egyes korok meghatározó gazdaságpolitikáját. Legyen képes a műveltségi viszonyok és a gazdaság összefüggéseit értelmezni</p>

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
UNIVERSITY OF PÉCS

H-7633 Pécs, Szántó Kovács János u. 1/b.
Tel.: +36 72 501-500

K KAPOSVÁRI
E G Y E T E M

H-7400 Kaposvár,
Dr. Guba Sándor u. 40.
Tel.: +36 82 505-800

TÁMOP-4.1.2-08/1/B-2009-0003

<p>5.2 Népeesség, település, életmód</p>	<p><u>Legyen képes felismerni és bemutatni a népesedési folyamatok főbb jellemzőit.</u> Hozzon példát arra, hogy a politikai, társadalmi, etnikai és gazdasági viszonyok hogyan befolyásolják az egyes korszakokban élők életmódját, mentalitását. <u>Ismerje fel és mutassa be az urbanizáció hatásait (életkörülmények javulása, környezetszennyezés).</u> <u>Legyen képes források alapján bemutatni az alapvető társadalmi csoportok (pl. nemesség, jobbgység) életmódját (pl. lakás, öltözködés)</u></p>	<p><u>Legyen képes feltárni és értelmezni a felekezeti, társadalmi, politikai és népesedési viszonyok kölcsönhatását</u></p>
--	---	--

5. csoport

TÉMÁK	VIZSGASZINTEK	
	Középszint	Emelt szint

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség

ÚMFT infovonal: 06 40 638 638
nfu@meh.hu • www.nfu.hu

Befektetés a jövőbe

<p>5.3 Egyén, közösség, társadalom</p>	<p>Legyen képes bemutatni a társadalmi csoportokat eltérő szempontok (pl. műveltség, életmód, gazdasági helyzet) szerint, különböző történelmi korokban és régiókban. Legyen képes egy-egy kiemelkedő történelmi személy életútját bemutatni, közösségformáló, társadalomalakító tevékenységét felismerni. <u>Legyen képes főbb vonalakban bemutatni a helyi társadalom főbb jellemzőit (pl. lakóhely, iskolai közösség kiemelkedő személyiségei, eseményei).</u> <u>Legyen képes bemutatni a kisebb közösségek és a többségi társadalom együttélését konfliktusait különböző történelmi korszakokban (pl. a nemzetiségi kérdés, zsidókérdés Magyarországon, a romák integrációja hazánkban).</u> <u>Jellemezze a nemek történelmi szerepvállalását a különböző történelmi korokban</u></p>	<p>Legyen képes értelmezni az egyén és a közösség érvényesülési (pl. katonáskodás, hivatal) és érdekérvényesítési (pl. cég, pártok) lehetőségeit a különböző történelmi korokban, helyzetekben. Tudja jellemezni a társadalmi viszonyokat különböző szempontok alapján (pl. társadalmi mobilitás, társadalmi normák, nyitottság, illetve zártság). Legyen képes értékelni különböző szempontok szerint egy-egy kiemelkedő történelmi személy életművét</p>
--	---	--

<p>5.4 A modern demokráciák működése</p>	<p>Legyen képes bemutatni adott parlamenti rendszerek működését és felépítését. Tudja bemutatni az általános, egyenlő és titkos választójogért folyó küzdelem problémakörét egy konkrét példán keresztül</p>	<p>Ismerje a politikai érdekérvényesítés különböző formáit (<i>pl. pártok, szakszervezetek, civil szervezetek</i>). Tudja ismertetni a többpárti parlamentarizmus és az ún. parlamenti váltogazdaság működését, az ellenzéki pártok szerepét. Legyen képes bemutatni a demokratikus hatalomgyakorlás, a hatalommegosztás és a hatalomellenőrzés eszközeit és módszereit különböző történelmi korszakokban</p>
<p>5.5 Politikai intézmények, eszmék ideológiák</p>	<p><u>Tudja megnevezni és bemutatni a különböző államformákat.</u> <u>Legyen képes a hatalmi ágakat megkülönböztetni, és az egyes ágak funkcióit, szerepét konkrét példákon keresztül különböző korokban bemutatni.</u> <u>Legyen képes az egyes nagy történelmi korokra jellemző néhány kormányzati struktúrát (<i>pl. Magyarország kormányzása a XVI-XVII. században, a reformkorban, a dualizmus korában stb.</i>) bemutatni.</u> <u>Tudja bemutatni a polgári demokratikus és totális rendszerek közötti különbséget</u></p>	<p><u>Legyen képes az egyes nagy történelmi korokra jellemző néhány kormányzati struktúrát összehasonlítani</u> <u>Legyen képes a kormányzás szintjeit megkülönböztetni, és formáit különböző korokban (<i>pl. központi kormányzati intézmények, helyi közigazgatás, megyék, városi önkormányzat</i>) bemutatni.</u> Legyen képes bemutatni az állam és az egyház viszonyának változásait különböző korokban. Ismerje az emberiség fejlődése során megfogalmazott korszakokat meghatározó eszméket, ideológiákat. Legyen képes a nemzetállamok kialakulásának történelmi körülményeit, jellemzői bemutatni</p>

<p>5.6 Nemzetközi konfliktusok és együttműködés</p>	<p><u>Legyen képes elemezni és bemutatni egy-egy politikai/katonai szövetségi rendszer kialakulását, célkitűzéseit.</u> <u>Legyen képes különböző korok jellemző hadseregtípusait jellemezni, a fegyverek (pl. fegyvertípusok, fegyvernemek) fejlődését ismertetni.</u> <u>Legyen képes a világ- és a magyar történelem egyes sorsfordító csatáit (pl. Mohács, Waterloo, Sztálingrád) ismertetni, a győzelem és vereség okairól állításokat megfogalmazni.</u> <u>Érdeklődés és egyetértés az Európai Unióban konkrét példákon keresztül</u></p>	<p><u>Legyen képes bemutatni egy-egy politikai/katonai szövetségi rendszer kialakulását, az egyes országok, szövetségi rendszerek közötti konfliktusok kiváltó okait, a konfliktusban résztvevők célkitűzéseit, és az azokat lezáró békeszerződéseket.</u> <u>Legyen képes egy-egy háborút bemutatni, a háború kimenetelét meghatározó tényezőket elemezni.</u> <u>Tudja mérlegelni a háborús terhek és következmények (pl. vereség, emberveszteségek, gazdasági kimerültség, növekvő hátszói elégedetlenség) hatásait a hadviselő országokra.</u> <u>Legyen képes bemutatni a második világháború utáni döntő világpolitikai folyamatokat, és a nemzetközi együttműködés színtereit.</u> <u>Értelmezze a globalizáció jelenségeit, és értelmezze a globális problémákat.</u> <u>Legyen képes értelmetten az európai integrációs törekvéseket</u></p>
---	--	---

A csoportok munkájának prezentálására tervezett idő: 15 perc

Tanári közlés:

Napjainkban a korábbiaknál jóval nagyobb szerepet kell kapnia a szaktanári felkészítő munkában az ismeretforrásokkal (például szöveg, ábra, kép, térkép) történő tananyagfeldolgozásnak, amely a tanulók aktív és egyéni feladatmegoldó munkájára épít. Mindez alapvetően tevékenységközpontú tanítási órát feltételez, melyen a hangsúly a tartalmi ismeretek feldolgozása mellett a tanulói képességfejlesztésre helyeződik. Ezáltal az audiovizuális eszközök segítségével (is) közvetíthető speciális források is felhasználhatók a tanulók kompetenciáinak fejlesztéséhez.

J

1. Az audiovizuális eszközök

Tervezett idő: 10 perc

Gyűjtsék össze a tanórán használható audiovizuális eszközöket!

A megbeszélést frontális keretek között tartsák meg!

(magnetofon, CD- és DVD-lejátszó, írásvetítő, episzkop/epidiaszkóp, diavetítő, televízió, videó lejátszó, számítógép és projektor, aktív (digitális) tábla)

Mivel a felsorolt eszközök közül episzkóppal/epidiaszkóppal nem rendelkezett minden iskola, de helyenként még ma is előfordul, célszerű bemutatni, és néhány szóban elmondani használatát.

Az episzkop - át nem világítható (átlátszatlan) képek (könyvek, fényképek, stb.) és tárgyak (pl. pénzérmék) kivetítésére alkalmas vetítőgép. A kivetítendő képre erős fényt bocsátanak és a visszavert fénysugarat vetíti ki az objektív.

Az epidiaszkóp - átlátszó (fóliák, diák, negatívok) és átlátszatlan képek (könyvek, fényképek, stb.) kivetítésére egyaránt alkalmas vetítőgép. Gyakorlatilag egy diavetítő és egy episzkop egyesítése egyetlen eszközben.

A két funkció közötti váltást általában valamilyen billenthető tükörrel oldják meg.

Néhány jól felszerelt intézményben az episzkop funkcióját digitális kamerával ellátott (összekapcsolt) kivetítővel látják el.

2. Az audiovizuális eszközök használatának célja, funkciói a tanórán

Tervezett idő: 10 perc

Gyűjtsék össze az alábbi lista segítségével, hogy milyen célból használhatnák a tanárok audiovizuális eszközöket a tanórákon!

Készítsenek közös listát a csoportok munkája alapján!

Az audiovizuális eszközök használatának az órai munkában leggyakrabban előforduló típusainak listája:

1. Feladatok, források vetítése
2. Képek vetítése
3. Filmek vetítése
- 3.3. primer források (híradók, tudósítások)
- 3.4. szekunder források
 - 3.4.1. dokumentumfilmek
 - 3.4.2. játékfilmek
4. Hangzó anyagok lejátszása
 - 4.1. primer források (beszéd meghallgatása)
 - 4.2. szekunder források (műalkotások – versek, zeneszámok – lejátszása)

Várható válaszok:

Az óra színesítése

A tanóra anyagának, a tanár közléseinek illusztrálása

Forrásként történő alkalmazásuk

Tanulói kompetenciák fejlesztése

Takarékoskodás a fénymásolással

3. Az audiovizuális eszközök használatának néhány lehetséges módja (Néhány középiskolásoknak készült feladat megoldása, illetve annak számbavétele, hogy milyen fejlesztést szolgálnak a feladatok)

3.1. Szöveges források kivetítése

Tervezett idő: 15 perc

 Válaszolják meg a forrással kapcsolatos néhány lehetséges kérdést! Keressenek választ arra is, hogy milyen kompetenciák fejleszthetők a kérdésekkel, milyen okok, célok miatt érdemes a forrást kivetíteni?

 Mutassák be egymásnak válaszaikat!

Fejleszthető kompetenciák: pl.: Tudjon válaszolni a forrás tartalmára vonatkozó egyszerű kérdésekre. (közép) Megadott szempontok alapján tudjon információkat gyűjteni a forrásból, és tudja az információkat saját korábbi ismereteivel összevetni, az eltéréseket megfogalmazni és indokolni. (közép) Legyen képes a forrás szerzőjének szándékára, álláspontjára utaló megállapításokat tenni és azokat a forrás és saját ismeretei alapján indokolni. (emelt)

3.2. Képek kivetítése

Tervezett idő: 25 perc

 Hasonlítsák össze a fotót a plakáttal illetve a festménnyel!

Mik lehettek a műalkotások készítőinek szándékai?

Milyen kompetenciák fejlesztését szolgálja a feladat?

 Egy – egy csoport képviselője mutassa be, hogy mit fogalmazott meg a csoport!

A plakát és az eredeti, korabeli fénykép közötti különbségek esetében fontos a plakát készítője lehetséges szándékának kiderítése. A plakáton Hitler és Hindenburg egyenrangú, sőt, Hitler tűnik a „nagyobbnak”. A fotón jól látható, hogy a valóságban jelentős méretbeli különbség volt a két szereplő között, mégpedig Hindenburg javára, ráadásul a kézfogás során Hindenburg a kesztyűjét sem vette le. Hitler mélyfőhajtása is azt jelzi, hogy ekkor messze nem egyenrangú személyek találkozásáról van szó, a plakát pedig azt sugallja hogy Hindenburg Hitler mellett (mögött) áll.

A festmény és a fotó esetében érdemes megnézni a két helyszín (az utca és a palota) közötti különbséget, a Hitler és Hindenburg közötti magasságkülönbséget. A festő a helyszín áthelyezésével ünnepélyesebbé, jelentősebbé emeli az eseményt, illetve Hitler Hindenburg általi nagyobb megbecsülését sugallja. A festményen Hitler egyenrangú félként a köztársasági elnök szemébe néz, míg a fényképen mély főhajtása jelzi, hogy (ekkor még) Hitler sokkal kevésbé jelentős alakja a német politikai életnek.

Fejleszthető kompetenciák pl.: Legyen képes megállapítani két azonos tárgyú történelmi forrás közti tartalmi és formai különbségeket, és tudjon egyszerű feltételezéseket megfogalmazni a két forrás közti különbség(ek) okáról. (közép) Tudjon megadott vagy saját maga által kiválasztott képzőművészeti alkotásokat felhasználni egy-egy történelmi korszak sajátosságainak bemutatásához (közép) Legyen képes a forrás szerzőjének szándékára, álláspontjára utaló megállapításokat tenni és azokat a forrás és saját ismeretei alapján indokolni. (emelt)

3.3. Filmfeldolgozás

Tervezett idő: 25 perc

 Válaszolják meg a film alapján a kérdéseket! Milyen kompetenciák fejleszthetők a kérdésekkel?

 Egy csoport mutassa be megoldását! A többi csoport kontrollcsoporti minőségében egészítse ki a hallottakat, ha szükségesnek érzik, vitassák, helyesbítsék az elhangzott megoldásokat!

Fejleszthető kompetenciák (alapvetően azon múlik, hogy milyen kérdéseket, feladatokat fogalmazunk meg) pl.: Tudjon válaszolni a forrás tartalmára vonatkozó egyszerű kérdésekre. (közép) Megadott szempontok alapján tudjon információkat gyűjteni a forrásból, és tudja az információkat saját korábbi ismereteivel összevetni, az eltéréseket megfogalmazni és indokolni. (közép) forrás alapján legyen képes történelmi fogalmak meghatározására (emelt)

A hallgatók részéről fejleszthető kompetenciák pl.: Tudjon egyszerű kérdéseket megfogalmazni történelmi események okairól és következményeiről (közép) Tudjon önálló kérdéseket megfogalmazni történelmi események okairól és következményeiről (emelt)

4. Feladatok készítése

4.1. Kérdések készítése egy filmhez

Tervezett idő: 40 perc

Készítsenek kérdéseket az Életrajz című sorozat Ervin Rommelről készült filmjéhez! A kérdések megfogalmazásához használják a Bloom-taxonómiáról készült táblázatot!

A csoportok mutassák be kérdéssoraikat! Rendeljék egymás kérdéseit a Bloom-taxonómiának megfelelő gondolkodási szintekhez! (Az 1. csoport a másodikét, a 2. a harmadikét, a 3. a negyedikét, a 4. az ötödikét, az 5. az elsőét.)

Egy lehetséges megoldás:

- *Miért 1934-ben esküsznek fel Hitlerre a katonák?*
- *Miért fontos Észak-Afrika?*
- *Honnan tudhatták a britek és az amerikaiak, hogy 1944. június 6. megfelel a partraszállásra?*
- *Hogyan viszonyulnak a katonatisztek Hitlerhez? Miért?*
- *Hiteles-e a film Hitler zsidókkal kapcsolatos terveit illetően? Indokold!*
- *Indokoljátok legalább két „bizonyítékkal, hogy Rommel kiváló katona (hadvezér)!*
- *Kit „szolgált” valójában öngyilkosságával?*
- *Miért nem állíttatja bíróság elé Hitler?*

(Az első három kérdésre a tanulók előzetes tudásuk alapján válaszolhatnak, a film nem adja meg a választ!)

4.2. Kérdések, feladatok készítése egy zeneszám felhasználásához

Tervezett idő: 15 perc

Milyen lehetőségeket látnak a zeneszám órai felhasználásában?

Cseh Tamás-Bereményi Géza: Krakkói vonat

Pl. Melyik országokba utazhattak a magyar fiatalok? Milyen külföldi termékekhez jutottak hozzá?

Krakkóban (Lengyelországban), Csehszlovákiában (cseh sör), a Német Demokratikus Köztársaságban (fülbevaló), esetleg Bulgáriában (Plovdiv cigaretta), Jugoszláviában (Dubrovnik, aranygyűrű) tehát főként a KGST-országokban jártak (Jugoszlávia társult tag

volt), és ott vásároltak, de osztrák öngyújtóval is rendelkezhetnek.

4.3. A játékfilm nyújtotta lehetőségek felhasználása: Az elit alakulat, IX. rész Miért is harcolunk című része (33'35"-től)

Tervezett idő: 15 perc

Milyen céllal mutatnák be a részletet?

Helyenként a számoknál, statisztikai adatoknál fontosabb lehet egy-egy témával kapcsolatosan a tanulók megérintése, együttérzésük felkeltése.

Az elit alakulat, IX. rész Miért is harcolunk című része (33'35"-től) egy náci koncentrációs tábornak az amerikai csapatok általi megtalálásának jelenete megrázó. Mindig elcsendesül az azt néző osztály. (Természetesen ehhez is adhatunk kérdéseket, feladatokat, de anélkül is garantált a figyelem.)

Itt beszélhető meg az is, hogy vajon milyen hosszú filmet érdemes bevinni egy iskolai órára. *Mindenképpen kell, hogy maradjon idő a felvetett problémák, kérdések, feladatok megbeszélésére, ezért 20 percnél sokkal hosszabbat nem szabad! (Ha hosszabb, akkor a következő órára marad a megbeszélés, amikor is nem friss, a tanulók motivációja jelentősen csökken.)*

R

1. Kilépő kártyák kitöltése

Tervezett idő: 5 perc

Minden hallgató töltsön ki egy kilépő kártyát!

A pedagógusok visszatérő problémája, hogy hogyan értékelhető a tanulók munkája, ha kooperatív technikákat alkalmazva a tanulók csoportmunkában dolgoznak, hiszen a tanár nincs jelen minden csoportban, így nem tudja nyomon követni diákjai minden megoldás. Egy osztálynyi ilyen vagy ehhez hasonló értékelő lap alapján a tanár reális képet kap az egyes csoportokban folyt munkáról, ez alapja lehet az órai munka értékelésének. A tanulók hosszabb távon megbízhatóan értékelik egymást és önmagukat is.

Ez kiegészíthető a frontális munkában, pl. a csoport eredményeinek bemutatásában végzett tevékenység értékelésével is.

2. Rövid esszé

Tervezett idő: 5 perc

Írja le 5-6 mondatban, hogy milyen új szempontokat kapott a mai foglalkozáson az audiovizuális eszközök órai felhasználásával kapcsolatban!

7. Fejlesztő értékelés:

A feladatok jelentős részét csoportmunkában oldották meg a hallgatók, és így a közös munka során rengeteg lehetőségük nyílt egymás munkájának értékelésére, a prezentációk pedig az önértékelés lehetőségét is megteremtették. Az óravégi értékelőlapok és a kilépő kártya kitöltése pedig a korábban ritkábban gyakorolt értékelési módszerekkel is megismerteti a jövőbeni történelem szakos tanárokat.

8. Felhasználható irodalom:

Kerettantervi követelmények (történelem):

[http://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:SfAkfHjXbH8J:www.nefmi.gov.hu/letolt/kozokt/kerettanterv/korrekuras/gimnazium/g02_tortenelem.doc+kerettantervi+k%C3%B6vetelm%C3%A9nyek+%C3%B6rt%C3%A9nelem&hl=hu&gl=hu&pid=bl&srcid=ADGEESgLfFdYd_guXL0TZAUIw9JOuxVAnKs1KZLkT7hwJNzWK3svm7NMxPuj_hMhLFPIJNCl5uUNLmIzNO2t5onHQJdpqggSCKBxzByjwbxB-PoPjSBZLu75g-](http://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:SfAkfHjXbH8J:www.nefmi.gov.hu/letolt/kozokt/kerettanterv/korrekuras/gimnazium/g02_tortenelem.doc+kerettantervi+k%C3%B6vetelm%C3%A9nyek+%C3%B6rt%C3%A9nelem&hl=hu&gl=hu&pid=bl&srcid=ADGEESgLfFdYd_guXL0TZAUIw9JOuxVAnKs1KZLkT7hwJNzWK3svm7NMxPuj_hMhLFPIJNCl5uUNLmIzNO2t5onHQJdpqggSCKBxzByjwbxB-PoPjSBZLu75g-BhaN2dXuE50tXOtq&sig=AHIEtbQpuku6xPGfQphEAKxZGcgtjtJNhg)

[BhaN2dXuE50tXOtq&sig=AHIEtbQpuku6xPGfQphEAKxZGcgtjtJNhg](http://docs.google.com/viewer/a=v&q=cache:SfAkfHjXbH8J:www.nefmi.gov.hu/letolt/kozokt/kerettanterv/korrekuras/gimnazium/g02_tortenelem.doc+kerettantervi+k%C3%B6vetelm%C3%A9nyek+%C3%B6rt%C3%A9nelem&hl=hu&gl=hu&pid=bl&srcid=ADGEESgLfFdYd_guXL0TZAUIw9JOuxVAnKs1KZLkT7hwJNzWK3svm7NMxPuj_hMhLFPIJNCl5uUNLmIzNO2t5onHQJdpqggSCKBxzByjwbxB-PoPjSBZLu75g-BhaN2dXuE50tXOtq&sig=AHIEtbQpuku6xPGfQphEAKxZGcgtjtJNhg)

A 2010. január 1-jétől hatályos, Az érettségi vizsga részletes követelményeiről szóló 40/2002.(V. 24.) OM rendelet:

http://www.oh.gov.hu/letolt/okev/doc/erettsegi_40_2002_201001/tortenelem_vk_2010.pdf

Nemzeti alaptanterv: http://www.nefmi.gov.hu/letolt/kozokt/nat_070926.pdf

Vajda Barnabás: Forgácsok egy új történelemdidaktikából.

<http://www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu/2011/03/vajda-barnabas-forgacsok-egy-uj-tortenelemdidaktikabol-ii-a-forrasfeldolgozo-munka-didaktikaja-es-metodikaja-%e2%80%93-elvelet-02-01-03/> (A képi forrásokkal kapcsolatban tartalmaz fontos szempontokat)

Fischerne Dárdai Ágnes: Történelemtanítás Magyarországon a XXI. század elején.

<http://www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu/2010/02/fischerne-dardai-agnes-tortenelemtanitas-magyarorszag-a-xxi-szazad-elejen-helyzetkep-es-perspektiva>

Bárdossy Ildikó - Dudás Margit - Pethőné Nagy Csilla - Priskinné Rizner Erika: A KRITIKAI GONDOLKODÁS FEJLESZTÉSE (Az interaktív és reflektív tanulás lehetőségei) Tanulási segédlet pedagógusok és pedagógusjelöltek számára a saját élményű tanuláshoz, Pécsi Tudományegyetem, Lépésről Lépésre a Kritikai Gondolkodásért Egyesület, Pécs – Budapest, 2002,

Bárdossy Ildikó - Dudás Margit - Pethőné Nagy Csilla - Priskinné Rizner Erika: Kooperatív pedagógiai stratégiák az iskolában IV. Pécsi Tudományegyetem BTK Tanárképző Intézet, Pécs, 2003.

Pedagógiai lexikon, Báthory Zoltán – Falus Iván (szerk.), Keraban Kiadó, Budapest, 1997,

Bokor Péter: Századunk képei, Gondolat, Budapest 1968.

Ókori keleti történeti chrestomatia. Szerk. Harmatta János, Bp. 1960

<http://www.vilaglex.hu/Lexikon/Html/Epizkop.htm>

